

На наше глибоке переконання, створення банку екології досить швидко приведе до позитивних змін у справі охорони навколишнього середовища, що піде на користь не тільки народу України, але й усьому світовому співтовариству. Досвід України зможуть використати й інші держави. А це сприятиме прискоренню інтеграції України в Європейський Союз.

Література

1. *Кофі Аннан*. Шанс забезпечити наше майбутнє // Урядовий кур'єр. — 2002, 5 черв. — № 101. — С. 13.
2. *Косовець О.* Довкілля очищується. Чи надовго? // Урядовий кур'єр. — 2004, 5 черв. — С. 14.
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. // Офіційний вісник України. — 2001. — № 1—2. — Ст. 1.

В. М. Березовик

Київський національний економічний університет

ОЦІНКА ПРАКТИКИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ

Протягом останніх років постійно зростають обсяги інвестицій та кредитів у агропромисловий комплекс країни. За даними Міністерства аграрної політики України у 2003 р. інвестиції у сільське господарство в порівнянні з 1999 р. збільшились в 1,8 рази, а обсяги кредитів зросли більше, ніж у 20 разів з 390 млн грн до 8 200 млн грн. Тенденція до зростання кредитних вкладень банків в сільськогосподарський сектор зберігається і в поточному році. Українські підприємства агропромислового комплексу станом на 01.09.2004 р. отримали 6,245 млрд грн кредитів, в тому числі сільськогосподарські підприємства — 1,898 млрд грн на пільгових умовах.

Останнім часом збільшилась частка довгострокових кредитів, що надаються аграрним позичальникам. Так, з загальної суми залучених агровиробниками на умовах здешевлення кредитів на довгострокові приходить 473 млн грн. Середня процентна ставка за кредитами аграріїв складає близько 18,8 %.

Аналіз практики банківського кредитування АПК в Україні свідчить: стандартно діюча система оцінки банками ризиків по відношенню до сільськогосподарських підприємств не завжди спрацьовує. Значна кількість підприємств не мають кредитної історії, в багатьох банках відсутній кваліфікований персонал для

оцінки стану та перспектив розвитку бізнесу у аграрного позичальника, не налагоджено облік господарської та фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств.

Проблемні кредити можуть виникнути у зв'язку з дією факторів, що не знаходяться під контролем банку і позичальника: зміни законодавства, погіршення економічної ситуації, несприятливі погодні умови, запровадження нових технологій виробництва. Однак частіше проблемні кредити виникають через прорахунки банку і позичальника.

Всі вищенаведені фактори обмежують обсяги кредитування банками аграрного бізнесу та сприяють до підвищення процентних ставок для компенсації можливих втрат кредиторів та формування страхових резервів.

Українські комерційні банки при кредитуванні сільськогосподарських підприємств використовують такі основні підходи:

1) банки прагнуть працювати з відомими клієнтами, переважно з тими з них, що обслуговуються в даному банку. Кредитування невідомих клієнтів банки зводять до мінімуму;

2) враховуючи достатню складність довгострокових прогнозів економічної ситуації в країні, банки обмежують строки кредитування, тим самим знижуючи кредитні ризики. Переважно комерційними банками використовуються строки кредитування від шести до дванадцяти місяців, хоча останнім часом під впливом конкурентної боротьби активно почало розвиватись і довгострокове кредитування (в основному до 2—3 років);

3) банки поступово розвивають кредитні відносини з клієнтами, починаючи з невеликих і простих кредитів на короткі строки, поетапно нарощуючи суми, ускладнюючи кредитні продукти та збільшуючи строки кредитування. Така тактика дає можливість краще оцінити клієнта, перевірити його надійність та кредитоспроможність;

4) банки досить широко диференціюють умови кредитування клієнтів залежно від виду забезпечення, строку кредитування, надійності клієнта, мети кредитування, суми кредиту і т. ін.;

5) комерційні банки, як правило, надають забезпечені кредити. У якості забезпечення використовуються ліквідні товарно-матеріальні цінності (зібраний або майбутній врожай), сільськогосподарська техніка, основне стадо і т. ін.;

6) як правило, банки кредитують позичальників за умови проведення останніми розрахунків через рахунки, відкриті в банку-кредиторі. У такий спосіб банки мають можливість отримувати дохід не тільки від кредиту, але й від надання клієнту інших пос-

луг. До того ж, банк-кредитор може краще контролювати цільове використання кредиту та фінансовий стан позичальника;

7) банки намагаються контролювати фінансово-господарський стан позичальника протягом всього строку кредитування, в тому числі стан посівів, своєчасність проведення необхідних агротехнічних заходів та хід збирання врожаю;

8) банки намагаються використовувати всі юридичні можливості для повернення кредитів позичальниками. Широко залучаються до цієї роботи фахівці служби економічної безпеки банку, спеціально найняті агрономи, які контролюють стан збереження застави.

Таким чином, кредитування банками агропромислового комплексу є специфічним видом активних операцій у зв'язку із специфікою самого вітчизняного агробізнесу. Однак, накопичення банками відповідного досвіду, розробка спеціальних методик оцінки платоспроможності аграрних позичальників, вдосконалення законодавчої бази сприяють зростанню кредитних вкладень в аграрний сектор, посилюють конкуренцію на цьому ринку, розширюють спектр кредитних продуктів та дозволяють збільшувати строки кредитування.

М. С. Михайличенко
CASE Україна

ОЦІНКИ БАЗОВОЇ ІНФЛЯЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПІДТРИМКИ СТАБІЛЬНОСТІ ВНУТРІШНІХ ЦІН

Протягом декількох останніх років в Україні спостерігається значне економічне зростання. При цьому, досить важливою є роль монетарної політики, що її впроваджує Національний банк України (НБУ). З одної сторони, він має забезпечувати економіку достатньою кількістю грошей для стимулювання економічного зростання. З іншої — НБУ має забезпечувати такі темпи емісії, а також таку її структуру, які б не провокували інфляцію. Саме проблема зниження інфляції зараз стає все гострішою. Очевидно, що для досягнення стабільності внутрішніх цін треба досить чітко визначати природу інфляції, в т. ч. вплив монетарної політики НБУ на інфляційні процеси в країні.

Для аналізу інфляційних тенденцій найчастіше використовують індекс споживчих цін (ІСЦ). Він визначає відносну зміну цін